

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra pedagogiky

**Podíl učitele praktického vyučování na
zvyšování motivace a zájmu o obor**

Bakalářská práce

Autor: **Filip Prokeš**

Vedoucí práce: **PhDr. Mgr. Marie Hanušová**

2021

Zadávací list

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

- Autor práce: **Filip Prokeš**
Studijní program: Specializace v pedagogice
Obor: Učitelství praktického vyučování
Vedoucí práce: **PhDr. Mgr. Marie Hanušová**
Garantující pracoviště: Katedra profesního a personálního rozvoje
Jazyk práce: Čeština
- Název práce: **Podíl učitele praktického vyučování na zvyšování motivace a zájmu o obor**
- Název anglicky: **Participation of a practical class teacher in building up the motivation and interest in a specialised subject**
- Cíle práce: Cílem závěrečné práce je provést analýzu teoretických poznatků, které se vztahují k problematice možností zvyšování motivace k učení u žáků středních škol a učilišť. Vyhodnotit přístup a názory studentů k jednotlivým učebním metodám, které mohou vést ke zvýšení motivace nejen v odborných předmětech. V závěru navrhnout vhodnou metodu pro zvýšení motivace u žáků
- Metodika: Práce bude zaměřena na využívání široké škály motivačních prvků při praktickém vyučování. V praktické části bude zjišťováno, které z uvedených motivačních prvků jsou v praxi využívány a jakou mají skutečnou motivační sílu.
- Doporučený rozsah práce: dle pokynů pro psaní bakalářských prací
- Klíčová slova: motivace, praktické vyučování, výukové metody, výuka odborných předmětů,
- Doporučené zdroje informací:
1. Heller, R. : Jak motivovat druhé. Praha, Slovart 2001, ISBN 80-7209-328-2
 2. Hrabal, V. 1978. Příspěvek k rozboru motivace školního výkonu žáka z hlediska 41 pedagogické psychologie. Pedagogika. 2. 195-208
 3. Langr, L. : Úloha motivace ve vyučování na základní škole. Praha, SSPN 1984, s.5-21
 4. Madsen, K.B.: Teorie motivace. Praha : Academia, 1972
 5. Pavelková, I., Frencl, M. 1997. Motivace žáků k učení. Pedagogika. 47. 329- 345
- Předběžný termín 2020/21 LS - IVP
obhajoby:

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/závěrečnou práci na téma:

Podíl učitele praktického vyučování na zvyšování motivace a zájmu o obor

vypracoval/a samostatně a citoval/a jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil/a a které jsem rovněž uvedl/a na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom/a, že na moji bakalářskou/závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom/a, že odevzdáním bakalářské/závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Dne

.....

(podpis autora práce)

Poděkování:

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí práce PhDr. Mgr. Marie Hanušové za odborné vedení závěrečné bakalářské práce, drahocenné rady a strávený čas, který mi poskytla. Děkuji také osloveným respondentům, jež mi poskytly důležité podklady pro můj průzkum. Mé díky chci věnovat i svojí rodině, zaměstnavateli za podporu a trpělivost po dobu mého studia.

Abstrakt:

Zvolené téma bakalářské práce Podíl učitele praktického vyučování na zvyšování motivace a zájmu o obor se zaměřuje na oblast žáků středních odborných škol a provádí analýzu problematiky neboli úskalí výběru povolání a pracovní orientace. Zásadním záměrem práce je definice jednotlivých motivačních činitelů, jež mají vliv na volbu profese. Závěrečná práce se dělí na teoretickou a praktickou část. Teoretická část nastiňuje úskalí výběru povolání. V této části jsou formulovány hlavní pojmy a dospívání. Pokračujícím tématem je volba povolání a osobní kariéra. Teoretickou část zakončuje poradenství v poradenských centrech a výběr povolání. Teoretickou část práce jsem vypracoval ze zdrojů odborné literatury.

Praktická část, je vytvořena osobním dotazníkem, který je určen pro žáky středního odborného učiliště stavební v oboru tesař.

Klíčová slova:

motivace, praktické vyučování, výukové metody, výuka odborných předmětů

Abstract:

Selected topic of the bachelor's thesis The role of a teacher of practical teaching in increasing motivation and interest in the field focuses on the area of secondary vocational school students and analyzes the issues or pitfalls of choosing a profession and work orientation. The main purpose of the work is the definition of individual motivational factors that affect the choice of profession. The final work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part outlines the pitfalls of choosing a profession. In this part, the main concepts and adolescence are formulated. An ongoing topic is career choice and personal career. The theoretical part ends with counseling in counseling centers and career selection. I elaborated the theoretical part of the work from sources of professional literature.

The practical part is created by a personal questionnaire, which is intended for students of the secondary vocational school of construction in the field of carpentry.

Keywords:

Motivation, practical teaching, teaching methods, teaching professional subjects

ÚVOD

Téma Podíl učitele praktického vyučování na zvyšování motivace a zájmu o obor jsem si vybral z důvodu, že sám jsem vystudoval učební obor a už tehdy o učební obory nebyl obrovský zájem. Žáci si myslí, že jít na učební obor zakončený výučním listem je něco podřadného, což není pravda. Nedostatkem žáků, školy většinou řeší slučování učilišť nebo slučování tříd.

Má práce se zaměřuje na konkrétní učiliště a to SOU stavební Chomutov, které se muselo sloučit s jiným stavebním učilištěm, aby byl zachován potřebný počet žáků. Škola je velmi kvalitní a vyučující jsou zde profesionálové a mistři odborného výcviku jsou kvalitní ve svém oboru. Škola každý rok vychová několik absolventů v různém oboru (tesař, zedník, čalouník, truhlář, elektrikář).

Střední školy bojují o své studenty a snaží se je motivovat různými způsoby. Kromě motivačních programů škol je velmi důležitá motivace učitelů a jejich podíl na motivaci žáků a zájmu o obor. Nejdůležitější a takový odrazový můstek je pro žáky role učitele odborného výcviku, proto by je žáci měli vnímat jako někoho, kdo se je snaží něco naučit a předat jim své vědomosti a um. Na druhou stránku to ale i znamená, že i učitelé se musí seznamovat s novými trendy ve svém oboru, jelikož vývoj třeba ve stavebnictví jde rapidně dopředu. Proto vzbudit u žáků zájem o řemeslo není v dnešní moderní době nelehký úkol. Cílem této práce je jednak zjistit a porovnat postoje žáků k problematice motivace a zájmu s podílem učitele odborného výcviku, ale také prokázat, že pokud je žákům poskytnuta kvalitní odborná výuka, stoupá tím motivace k dalšímu učení a snaha rozvíjet se v dané oblasti. V této práci jsou zpracované poznatky a získané informace, které mohou být nápomocny kolegům v oblasti motivačních programů. V práci jsou zpracované i návrhy na řešení některých nedostatků týkající se především zlepšení komunikace mezi učiteli.

ÚVOD.....	1
1 Cíl a metodika.....	3
2 Praktická příprava žáků na budoucí povolání.....	3
3 Motivace	4
3.1 Vymezení motivace.....	4
3.2 Funkce motivace	4
3.3 Dynamika motivace	5
4 Motivace vnější a vnitřní	5
4.1 Motivace vnitřní	6
4.2 Motivace vnější	6
4.3 Problémy s žákovskou motivací.....	7
5 Optimum motivovanosti	9
5.1 Zákon motivace.....	10
5.2 Motivace učení	11
5.3 Motivace k praxi	12
6 Vyučovací metody a formy.....	12
7 Soužití učiva s praxí.....	13
8 Důležitý je učitel a jeho výuka	14
9 K odpovědnosti vede samostatná i týmová práce	14
10 Odměny a tresty jako motivační činitelé	15
10.1 Odměny	15
10.2 Tresty.....	15
11 Chvála a kritika	16
PRAKTICKÁ ČÁST:	18
12 Cíl průzkumu:	18

12.1	Metoda průzkumu:	18
12.2	Vyhodnocení dotazníku	19
13	Závěr	31
14	Seznam použitých zdrojů.....	32
15	Seznam příloh	32

1 Cíl a metodika

Cílem závěrečné práce je provést analýzu teoretických poznatků, které se vztahují k problematice možností zvyšování motivace k učení u žáků středních škol a učilišť. Vyhodnotit přístup a názory studentů k jednotlivým učebním metodám, které mohou vést ke zvýšení motivace nejen v odborných předmětech. V závěru navrhnout vhodnou metodu pro zvýšení motivace u žáků. Teoretická část je zaměřena na motivaci obecně, motivaci učitele a žáka. Teoretická část bude u žáků prověřována formou dotazníku, který se bude skládat 12ti otázkami. Dotazník žáci obdrží on-line a jeho vyhodnocení bude vedením školy přeposláno zpět.

2 Praktická příprava žáků na budoucí povolání

Praktická příprava žáků navazuje na teoretické znalosti z odborných předmětů, které se v nich naučili. Poznatky a vědomosti, které se žáci naučili v teoretickém vyučování, zaručují schopnost aplikovat je v praxi a použít je v budoucím povolání. V praktickém vyučování se žáci učí dovednostem učebního oboru, tak aby byli schopní své praktické vědomosti využít v povolání v daném oboru.

Veškeré požadavky na přípravu žáka v učebním oboru jsou v učebním plánu a osnovách předmětu. Cílem každé školy je vychovat poctivého a vzdělaného odborníka, který po ukončení studia může obstát na trhu práce ve svém oboru.

Žáci své praktické znalosti a schopnosti získávají:

- **Střední odborné učiliště** - státní, soukromé. Zajišťují celkový systém přípravy, jak teoretický, tak i praktický.
- **Středisko praktického vyučování** - zde je zajišťována pouze praktická příprava.
- **Odborné učiliště** - samostatné instituce, zajišťující přípravu na povolání žákům speciálních škol.
- **Pracoviště praktického vyučování** - zde žáci konají individuální odborný výcvik v různých organizacích a firmách, na základě smlouvy se školským zařízením

3 Motivace

Slovo motivace je odvozeno z latinského slovesa **movere**, což znamená hýbat, pohybovat. Motivace je vnitřní psychický proces, který vychází z nějaké potřeby a který ústí ve výsledný žádoucí vnitřní stav. Tento proces může být iniciován vnitřně, anebo z vnějšku. Je obecným označením pro všechny vnitřní podněty, které člověka vedou k určitému jednání. Motivace je jakýsi celek, který je složen z několika částí tzv. motivů, kterých může být několik, ale nejzákladnějšími patří potřeby. Potřeby dělíme na dvě části biologické (vrozené) a potřeby sociální (získané).

"Motivaci lze definovat jako souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování a prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního" (Plháková, 2007, str. 319). Motivace je „souhrn činitelů, které podněcují, usměrňují a udržují chování člověka“ (Hrabal, Man, Pavelková, 1989, str. 16).

3.1 Vymezení motivace

Motivace je vůle k činu. Kdysi se předpokládalo, že motivace musí přijít zevně, ale teď už víme, že každý má motivačních zdrojů více. Žáky můžeme rozdělit na ty, kteří jsou motivováni a na ty kteří svou motivaci postrádají.

O vnější motivaci uvádí Pavelková toto: „Jsou – li v učební činnosti uspokojovány jiné, původně na ní nezávislé potřeby (žáci se učí proto, aby dosáhli určitého cíle, který je zadán a jehož splnění skýtá určitou odměnu, např. pochvalu od učitele, radost rodičů, přijetí na školu, obdiv spolužáků, dárek a podobně), mluvíme o vnější motivaci.“ (Pavelková, 2002, str. 17).

3.2 Funkce motivace

- Uspokojuje potřeby vyjadřující nedostatky ve fyzickém nebo sociálním bytí.
- Zajišťuje účelné chování udržující vitální a sociální funkce individua.
- Organizuje chování.

3.3 Dynamika motivace

Motivovanost vyplývá ze vztahu člověka a okolí. Motivace je v podobě snah prožívána jako:

- Požadavek určitého dění.
- Změna výchozího stavu.
- Síla k uskutečnění určitého cílového stavu.

Člověk vnímá sám sebe jako aktivního činitele. Čím je motivovanost silnější, tím více úsilí člověk vynakládá. Dosažená úroveň výkonu je výslednicí:

- Intenzity vybuze­né motivace.
- Složitosti (náročnosti výkonu).

4 Motivace vnější a vnitřní

V ne­jširším slova smyslu motivace představuje komplex činitelů, procesů a jevů, které podněcují, usměrňují, udržují a cílí lidské chování.

Tvoří jí zájmy, cíle, aspirace, ideály, hodnoty, životní filozofie a instinkty

Uváděny jsou čtyři zákony učení:

- Zákon motivace
- Zákon transferu
- Zákon opakování
- Zákon zpětné informace

4.1 Motivace vnitřní

Vnitřní motivace se chápe jako stav, který nutí jedince něco dělat nebo něčemu se učit pro vlastní uspokojení, pro vlastní zážitek. Osoba, která je do učení vnitřně motivovaná, ochotně se učí, protože samo učení ji těší a jeho výsledek ji uspokojuje. Vnitřní motivace je mnohem důležitější pro učení, protože popud k učení vychází přímo z učence - žáka - a je proto pro něj zajímavější, má pro to větší trpělivost. Vnitřními zdroji jsou potřeby vnějšími popudy – incentive.

Potřeby tvoří dispoziční motivační základ a jsou hierarchicky uspořádány. Vývojový základ tvoří potřeby fyziologické – primární. Během života se utváří potřeby sekundární – psychické.

U jednotlivých žáků probíhá v rámci obecných zákonitostí individuální vývoj – utváří se individuální struktura potřeb, která je základem motivačního zaměření osobnosti, jež se projevuje mimo jiné fixací a citlivostí na určitý typ incentive (podnětů).

Incentivy jsou vnější podněty (jevy, události, názory, nejrůznější předměty apod.), které mají schopnost vzbudit a většinou i uspokojit potřeby člověka.

Na základě vzájemné interakce potřeb a odpovídajících incentive (je-li potřeba vzbuzena) vzniká a vyvíjí se motiv, který je již v těsném vztahu k chování člověka (Helus, Hrabal, Kulič, Mareš 1979).

4.2 Motivace vnější

Vnější motivace v učení se pojímá jako stav, kdy jednatel se učí nikoli z vlastního zájmu, ale pod vlivem vnějších motivačních činitelů. Je zřejmé, že vnější motivace v učení má nižší hodnotu jako motivace vnitřní.

Ve škole se učí žáci často pod vlivem vnější motivace, která často vede k situaci, kdy učivo, které se třeba naučit, je velmi neoblíbené, a tak se stává, že navodí frustrující bariéru. Při překonávání frustrující bariéry příjemný zážitek nevzniká ze samotného procesu učení, ale z dosaženého cíle. V tomto případě se nejednou stává, že chytrý žák podruhé obejde samotný proces učení a snaží se dosáhnout vytyčeného cíle podváděním, opisováním nebo jinými problematickými formami chování.

Navzdory vyšší hodnotě vnitřní motivace nemůžeme v učení zanedbat ani motivaci vnější. Tuto má v rukou učitel. U většiny žáků lze dosáhnout, aby potřeba učit se vznikla pod vlivem vnitřní motivace, jsou však žáci, u kterých se třeba snažit pomocí vnější motivace. Vnější motivace se může proměnit na vnitřní.

4.3 Problémy s žákovskou motivací

V doporučené literatuře se soustředíme především na otázky, jak žákovskou motivaci rozvíjet a vhodně ve škole aktualizovat. Objednávka od učitelů a rodičů však zní poněkud jinak: žáci s negativním postojem ke školní práci, neochota se učit, nudící se žáci, odmítání určitého učiva jako nepotřebného. Paradoxně může být problémem i tzv. pře motivovaný žák. Vedle rozvoje a aktualizace motivačních dispozic žáka je tedy nutné analyzovat i nevhodně navozenou motivaci (nevhodný vývoj motivační sféry osobnosti) či motivační zdroje, které jsou v nevhodném vztahu ke školní motivaci a posléze ke školnímu výkonu.

Motivace skutečně může vzhledem ke školní úspěšnosti (výkonům) sehrát protikladnou roli. Může nejen stát za žákovými úspěchy, ale může být i hlavním faktorem spouštějícím žákovo selhání a neúspěchy.

Důvody motivačních problémů ve škole:

- Nedostatečně rozvinuté potřeby (motivační dispozice) u žáků (především nedostatečně rozvinuté výkonové a poznávací potřeby).
- Frustrace žákovských potřeb (nuda, strach).
- Motivační konflikty.
- Nadměrná motivace.

Nedostatečné rozvinutí potřeb

V případě nedostatečného rozvinutí potřeb u žáků se učitel nemá o co opřít, jeho snaha o aktualizaci potřeb má jen malý efekt.

Frustrace

Frustraci chápeme jako psychický stav, který je výsledkem znemožnění uspokojení některé z aktualizovaných potřeb člověka.

Motivační konflikty

Zdrojem potíží s motivací mohou být i vnitřní **motivační konflikty**, které žáci prožívají. Motivační konflikty jsou způsobovány současnou aktualizací dvou nebo několika neslučitelných potřeb. Motivační konflikt patří k běžnému životu a učí žáky rozhodování mezi alternativami. Žáky bychom však neměli dostávat do situací, které v sobě kumulují pro žáky samé negativní síly. Jde-li o konflikty dlouhodobé a neřešitelné, mohou vyústit jednak v neurotizaci žáků a pochopitelně mohou vést ke školní neúspěšnosti.

Nadměrná motivace

Paradoxně může mít negativní dopad na výkon žáka i **nadměrná motivace**. Stává se to především při vyhocených situacích, jakými jsou například přijímací řízení či maturita. V tomto případě platí, že všeho moc škodí. Učitelé se poměrně často setkávají s žáky, kteří jsou vnitřně motivováni (mají o předmět zájem, kladou si vysoké cíle), velmi silně jsou motivováni i z rodiny a další motivace by mohla působit spíše destruktivně a přivést žáka k selhání a znervóznění. Experimentálně bylo zjištěno, že optimální motivace, při které je výkon nejvyšší, mívá střední hodnotu. Nuttin (1980) v těchto souvislostech upozorňuje na Yerkesův-Dodsonův zákon, že čím snazší je úkol, tím větší motivace je potřebná k optimalizaci aktivace, čím obtížnější je úkol, tím menší motivace vede k optimálnímu výkonu. Na motivaci jednotlivých žáků se podílí většinou více motivačních faktorů (jednotlivé motivační faktory se mohou podporovat, mohou však působit i proti sobě). Je-li výsledná síla nedostačující, nedosahuje výkon potřebné úrovně, přesáhne-li však celková suma motivace optimální úroveň motivace (jedinec je tzv. pře motivován), nedostaví se pravděpodobně očekávaný výkon také.

5 Optimum motivovanosti

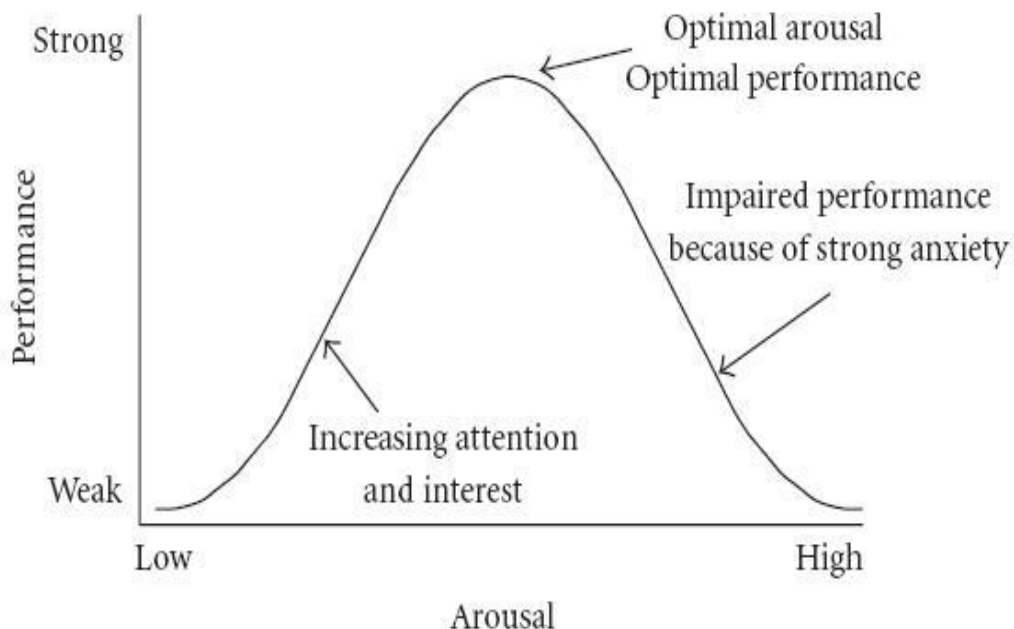
Optimum motivovanosti, neboli optimální úroveň arousalu je bod, ve kterém je člověk schopen nejvyššího výkonu. Stejně jako se činnosti liší svou náročností, liší se i optimální úroveň motivovanosti pro danou činnost. Právě tímto se zabývá Yerkes-Dodsonův zákon, který tvrdí, že optimum motivovanosti je:

- U jednodušších činností na vyšší úrovni intenzity
- U složitějších činností na nižší úrovni intenzity

Yerkes-Dodsonův zákon ([Yerkes-Dodson law](#))

Yerkes-Dodsonův zákon se zabývá obecným vztahem arousalu a výkonu. Robert M. Yerkes a John D. Dodson jej představili v roce 1908. Yerkes-Dodsonův zákon tvrdí, že se **zvyšujícím se arousalem se výkon zvyšuje pouze do určitého bodu**. Pokud se arousal nadále zvyšuje, **výkon začíná naopak klesat**. Tento vztah je graficky znázorněn invertovanou křivkou ve tvaru U.

Yerkes - Dodsonův zákon: Grafické znázornění obecného vztahu arousalu a výkonu.

Zdroj: <https://wikisofia.cz/w/images/5/5f/HebbianYerkesDodson.JPG>

5.1 Zákon motivace

Školní učení je cílevědomé, a proto nemůže existovat bez psychické aktivity učícího se. Takovou aktivitu vyvolává především stav motivace. Mnozí autoři tvrdí, že motivace je podstatou učení, spolu se schopností učit se. Motivaci učení zajišťují motivy, které vyvěrají z potřeb člověka. Podnět, který se zakládá na potřebě něco dělat, aby se uspokojila potřeba, se nazývá motivace. Motivory jsou v podstatě pohnutky k činnosti.

Vznikají na základě vnitřních potřeb, které podněcují osobnost k činnosti v určitém směru. Ty podněty, které mají motivační účinek, nazýváme motivacemi, čili pobízení. Zvyknou se nazývat i vnějšími motivačními činiteli. Čím silnější je potřeba, tím větší je motivace, a tím vytrvaleji je činnost vedoucí k uspokojování potřeby.

Motivace může být vnitřní (pobídky, potřeby) a vnější (popudí, stimuly). Motivace má blízko k citům, které jsou motorem lidské motivace.

5.2 Motivace učení

Motivace je nezbytnou a hlavní částí učebního procesu. Je pro člověka hnacím motorem a aktivátorem. Takto chápaná motivace je tudíž nutným aspektem pro aktivní práci organismu, aby mu učení bylo umožněno. Je třeba však vymezit míru motivace, neboť motivace neadekvátní (kdy se žák nechá snadněji odvrátit od cílů daných školou) je nežádoucí. Ideální je tedy najít optimální míru motivace, která má pozitivní vliv na žáka a vede k dosažení cíle. (Homola, 1997).

„Na motivaci žáků k učení je nutné se dívat nejméně ve dvojitým smyslu. Jednak prostřednictvím motivace zvyšujeme efektivitu učení (motivace je tedy využívána k uskutečnění učebních cílů), jednak jde o samotný rozvoj motivačních a autoregulačních dispozic u jednotlivých žáků jako významný úkol a cíl školy. V tomto druhém smyslu jde o rozvoj potřeb, zájmů, vůle a dalších motivačních a 14 autoregulačních zdatností.“ (Pavelková, 2002, str. 14).

Motivace ve škole silně ovlivňuje školní úspěšnost žáků, jejich výkony, ale i rozvoj žákovské osobnosti. Motivace je jednou z podmínek efektivního učení, ovlivňuje koncentraci, paměťové pochody, výdrž u učení, rychlost a hloubku učení. Na motivaci záleží, zda bude žák využívat či nevyužívat svého schopnostního potenciálu, a tím i bude-li své schopnosti dále rozvíjet. Práce s motivací je jedním z nejnáročnějších úkolů učitele. Nedostatek motivace, či problémy s motivací musí učitelé řešit velmi často. Úspěšnost učitelovy práce do značné míry závisí na tom, jak umí pracovat s žákovskou motivací. Učitel může ovlivňovat motivaci především výběrem učiva, způsobem jeho prezentace, výběrem vyučovacích metod či organizačních forem.

5.3 Motivace k praxi

Jedním z praktických cílů učitele praktického vyučování je ovlivňování pracovní činnosti žáků, kteří se stávají součástí pracovní skupiny. Pozice jedince žáka v pracovní skupině význačně ovlivňuje míru osobního a pracovního uspokojení.

Od toho se odvíjí i pracovní úsilí, vztah ke spolupracovníkům a nepochybně i celkový rozvoj vztahu k budoucímu povolání. Proto, aby se jedinec (žák) dobře začlenil do pracovního procesu a do kolektivu, jehož součástí jsou instruktoři, ale i řadoví pracovníci, velmi záleží na složení a charakteru skupiny a na celkovém klimatu ve skupině. Zdroje motivace k práci jsou velmi podobné jako zdroje k motivaci obecně. Mohou to být potřeby, postoje, zájmy, hodnoty, avšak v rámci pracovního procesu nabývají jiného charakteru. Motivační faktory, které ovlivňují pracovní chování jedince, v našem případě žáka jsou pro učitele praktického vyučování, neboť je mohou využívat ke správnému zařazení žáka a vytváření pocitu uspokojení z pracovní činnosti.

6 Vyučovací metody a formy

Nejlepších výsledků s nejmenší námahou a v nejkratším čase umožňují dosáhnout vhodně vybrané metody. Výklad nového učiva nemá smysl, pokud žáci učitele nevnímají a proto úkolem učitele odborného výcviku je žáky motivovat, podnítit, zaujmout a hlavně udržet jejich pozornost po celou dobu výuky. Udržet pozornost žáků ve věku od 15-18 let není v současné době jednoduché.

Metoda, která je vhodná pro všechny ročníky. Používá se v úvodní části učebního dne a nazývá se metoda výkladu. Jedná se o to, že učitel srozumitelně vysvětluje žákům potřebné informace pro jejich činnost. Na každou hodinu si učitel připraví osnovu, která je systematická, logická a uzavřená. V odborném výcviku je nejdůležitější a nejčastěji používanou metoda předváděcí, kdy učitel odborného výcviku operaci žákům předvádí, popisuje každý postup, který je doprovázen slovním výkladem. Každou praktickou ukázkou je nutné po skončení i zhodnotit. Další metodou, která se používá, je metoda rozhovoru. Při této metodě se učitel praktického vyučování snaží udržet pozornost žáků a aktivizují se zkušenosti a vědomosti.

Při rozhovoru učitel předává žákům i své zkušenosti a předává je na žáky, čímž u nich vzbuzuje zájem o učivo. Tato metoda je vodná tam, kde teoretické vyučování přechází na vyučování praktické.

Důležitou metodou v praktickém vyučování je metoda cvičení. Metoda cvičení znamená neustálé a záměrné opakování jednotlivých dílčích či celých operací a vede k vytváření zručnosti, vzniku dovedností či schopností. Žák poté sám provádí úkony, které mu učitel odborného výcviku ukázal. Důležité je, aby žák věděl, čeho má při činnosti dosáhnout. Snahou je, aby žáci v co nejkratší době dosáhli úspěchu, který je povzbudí pro další učení. Metoda domácího úkolu upevňuje probrané učivo. Uplatňuje se u všech ročníků. Metoda práce s učebnicí je využívána spíše v teoretické výuce, ale má své místo i při odborném výcviku. Důležité je i odměna. *Např. jako odměna může sloužit úsměv, projev radosti, ocenění žáka před druhými, poskytnutí pomoci pokud o ní žák požádá atd. „Nejoblíbenější odměnou je ovšem v každém případě nějaká lahůdka k snědku. Vymyslet vhodnou odměnu vyžaduje od učitele fantazii a dobrou znalost povahy jednotlivých žáků.“ (K. Patersonová, 1996, str. 21).*

7 Soužití učiva s praxí

Motivační metodou výuky je využít své poznatky v oblastech, o které se žáci zajímají a rozvíjejí své nápady. Důležité je, aby si žáci uvědomili, že získané vědomosti uplatní nejen v dalším studiu, ale i v praktickém a profesním životě. Má-li žák pocit, že školní učivo se odráží i v praxi, je ochoten se více věnovat i teorii. K nápomoci mohou být příklady z praxe, setkání s odborníky z praxe a exkurze na odborná pracoviště, na kterých si žák může porovnat svou praktickou činnost ve škole s obdobnými činnostmi ve skutečném podniku.

8 Důležitý je učitel a jeho výuka

Kreativita a dobrý příklad osobnosti učitele je pro žáky velice důležitá. Dále záleží na celkovém klimatu ve třídě, navození vzájemných vztahů, příjemná pracovní atmosféra a hlavně spolupráce žáků s učiteli.

Největší motivací pro žáka je kladné hodnocení jeho aktivity od vyučujícího a pochvala z dobře odvedenou přípravu na vyučující či praktickou výuku.

Učitelům se nejvíce osvědčilo a u žáků oblíbilo aktivní zapojení žáků do výuky a tzv. zážitková pedagogika. Hlavní podstatou je výuka pomocí zážitku, na základě kterého si pamatuje maximum informací. Je tím myšleno například, co se žák naučil při znalostních nebo odborných soutěžích, návštěvách kulturních výstav, veletrhů a jiných kulturních akcí. Poznávací kury v prvních ročnících pořádají všechny pilotní školy.

9 K odpovědnosti vede samostatná i týmová práce

Účinná motivační výuka, která žáky podporuje k seberealizaci a odpovědnosti, je vypracování samostatné práce a také prezentování názorů a myšlenek před třídou, jejich obhajování před učiteli a svými spolužáky.

Osvědčeným prvkem je také auto evaluace, kdy si žák sám s pomocí učitele a kolektivu třídy sám vyhodnocuje odvedenou práci a po diskusi si navrhuje hodnocení. Při sebehodnocení jsou žáci k sobě překvapivě mnohdy docela kritičtí a kriticky berou i připomínky od spolužáků.

K odpovědnosti vedou učitelé žáky důsledným a systematickým přístupem a důslednou a pravidelnou kontrolou. Při kontrole odvedené práce je nutné s každým žákem rozebrat chyby, kterých se dopustil, a dát mu možnost chyby opravit.

K odpovědnosti vede žáky rovněž týmová práce, kdy má každý žák v rámci týmu úkol, na který navazuje práce dalšího ze skupiny.

10 Odměny a tresty jako motivační činitelé

Odměny a tresty mají funkci informační (zpětnovazební) a motivační. Použití se dají v procesu vytváření motivace žáků. Reakce a plnění sociálních norem, dobrého chování a výkonu nazýváme odměnou. Je to vztah mezi tím, kdo je vychováván a vychovatelem.

10.1 Odměny

Odměny dělíme na morální a hmotné. Při používání odměn používáme různé faktory:

- frekvence pochval
- intenzita pochval (nepřehánět)
- bezprostřední spojení s provedenou činností.

Učitel by měl odměnu používat hlavně jako motivační prostředek, ale měl by dávat pozor, aby někdo nemohl mít dojem, že některé žáky prosazuje. To by se pak mohlo i obrátit proti jeho osobě.

10.2 Tresty

Využití a použití trestů je daleko složitější než u odměn. Učitel se vždy musí správně rozhodnout jaký trest použít, jelikož při výběru nevhodného trestu může u některých jedinců docházet k frustraci, či posilovat nevhodné chování.

Tresty rozdělujeme na několik faktorů:

- **fyzické**
 - **psychické** (zákazy, zesměšnění) Tresty psychické mohou vrcholit až citovým vydíráním.
 - **symbolické** (pouhé výhružky)
 - **faktické** (konkrétní) Symbolické tresty se méně doporučují, neboť snižují autoritu učitele.

Různé výzkumy prokázaly, že pochvala a povzbuzení mají za následek zvýšení výkonu a motivace. Naopak tresty a strach výkon snižují. Poměr mezi tresty a odměnami by měl být ve prospěch odměn, jakožto pozitivní motivace (Pavel Pruner a kol., 2003, s. 66).

Platné zásady při používání trestů:

- netrestat příliš často
- dbát na věk a individuální zvláštnosti dítěte
- trest nesmí být ponižující
- trest nesmí být pomsta
- po odpykání trestu provinění nepřipomínáme
- věříme v nápravu

11 Chvála a kritika

Velmi často se člověk setkává s kritikou, ale i s chválou. Pro žáky je velmi povzbuzující, když jejich snažení je hodnoceno kladně, což platí především i pro průměrné a podprůměrné žáky. Zvyšuje to nejen jejich motivaci, ale také sebevědomí. Nejlépe je chválit žáky až po ukončení a splnění úkolu.

Nejvíce se držíme některými zásadami:

- **Stanovujte dosažitelné cíle.** Úkoly mají být jasně určené a konkrétní. Žáci potřebují dostatek času ke splnění úkolu.
- **Rozdělte úkoly na různé části.** Složitější úkoly rozdělíme do více kroků a až po zvládnutí prvního kroku přistupujeme k dalšímu.
- **Nespěchejte.** Žáci potřebují k procvičení úkolu čas. Po prvním neúspěchu by měli úkol zopakovat, aby dosáhli požadovaného výkonu.
- **Chvalte částečný úspěch.** Při plnění úkolů se snažte najít alespoň něco co je správné a pochvalte.
- **Chvalte snahu.** Při pokroku a zvládnutí jednoduchých úkolů je třeba chválit.

Zkušení učitelé umí použít kritiku žáka i tak aby to žák postřehl a uvědomil si to. I když je kritika pro mnoho lidí nepříjemná, je nesmírnou součástí učení. Dobrá kritika musí být konstruktivní. Sdělit žákům co je špatné, umět jim to vysvětlit a vést k nápravě. Snažíme se, aby žáci kritiku brali spíše jako radu a pomoct a ne jako trest. Pozitivní kritika je mnohem lepší než kritika negativní, proto je lepší své hodnocení končit pochvalou a pozitivní kritikou, jelikož pokud bude pozitivní kritika převažovat nad kritikou negativní, žák negativní kritiku lépe přijme. „Ne nadarmo se říká, že s úsměvem jde vše lépe“

PRAKTICKÁ ČÁST:

12 Cíl průzkumu:

Cílem průzkumu na téma **Podíl učitele praktického vyučování na zvyšování motivace a zájmu o obor**, je zjistit jaký vliv měl podíl učitelů na žáka při výběru daného oboru, jaký byl žáka hlavní důvod a impuls pro jeho výběr. Další cíl průzkumu, je zjistit, zda vybraný obor naplňuje studentova očekávání. Jaká je spolupráce s mistrem odborného výcviku, učiteli odborných předmětů a dalšího sebevzdělávání. Dále zjištění možné zvýšení kvalifikaci (nástavbové studium po ukončení tříletého učňovského studia).

12.1 Metoda průzkumu:

Praktická část bakalářské práce je vypracována formou dotazníku. Průzkum mezi žáky byl uskutečněn v lednu roce 2021 na středním odborném učilišti – stavebním v Chomutově v oboru tesař a truhlář. Dotazník byl žákům on-line přes třídního učitele a vyhodnocení dotazníku bylo zasláno zpět.

Studentům bylo sděleno, že průzkum formou dotazníku je čistě anonymní a slouží pouze pro účely bakalářské práce.

Forma dotazníku byla žákům předána v tištěné podobě. Na vypracování dotazníku, měl každý žák maximálně 20 minut.

Otázky jsou žákům podávány srozumitelně s jednoduchou odpovědí, ale hlavně zaměřené na téma bakalářské práce a spokojenosti či očekávání žáků v obor, který si vybrali. Vliv učitelů pro výběr oboru a spolupráce mezi žákem a vyučujícím.

Dotazník je určen pro žáky a respondenty středního odborného učiliště – stavební, kteří jsou ve věku od 15 -19 let. Třída je složena pouze z chlapců.

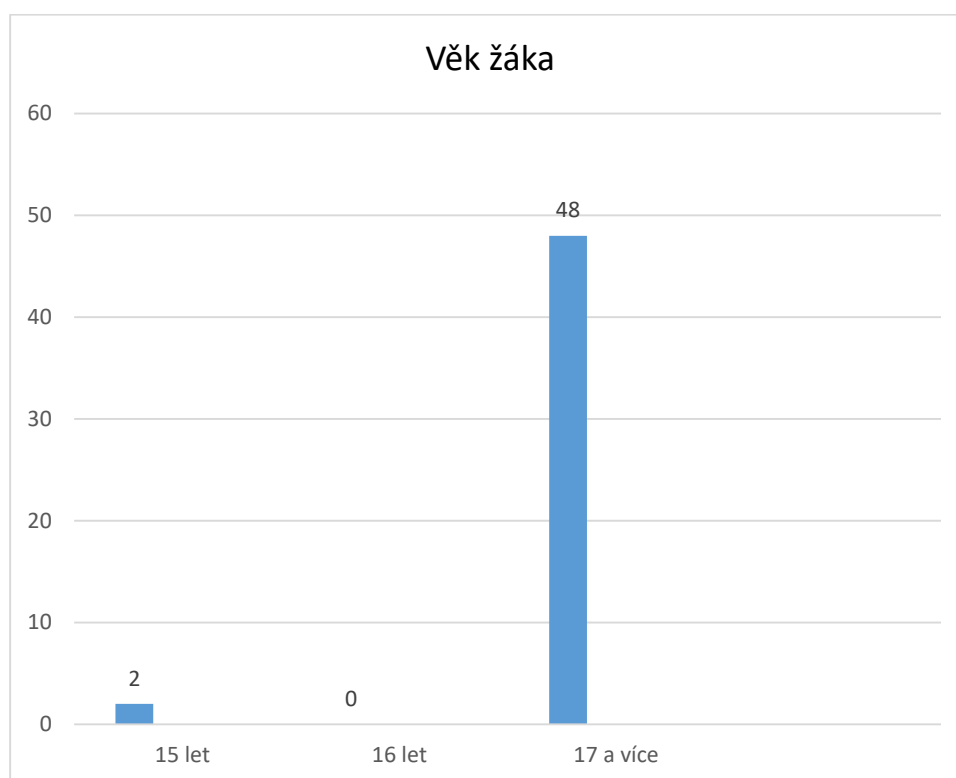
Úvod dotazníku je složen s osobních údajů (věk studenta, studijní obor a ročník). Samostatný dotazník se skládá ze 12 otázek, na které žák odpovídá z několik možností.

Hlavním cílem dotazníku bylo zjistit, jaké skutečnosti ovlivnili a motivovali žáka pro výběr daného oboru a studiu na vybraném středním odborném učilišti. Dále cílem dotazníku bylo zjistit jaká je spolupráce žáka s mistry odborného výcviku a učiteli odborných předmětů.

Vyhodnocení testu jsem přepracoval do grafu, kde každá otázka obsahuje i můj komentář k výsledku otázky. Vyplnění dotazníku se účastnilo celkem 50 žáků.

12.2 Vyhodnocení dotazníku

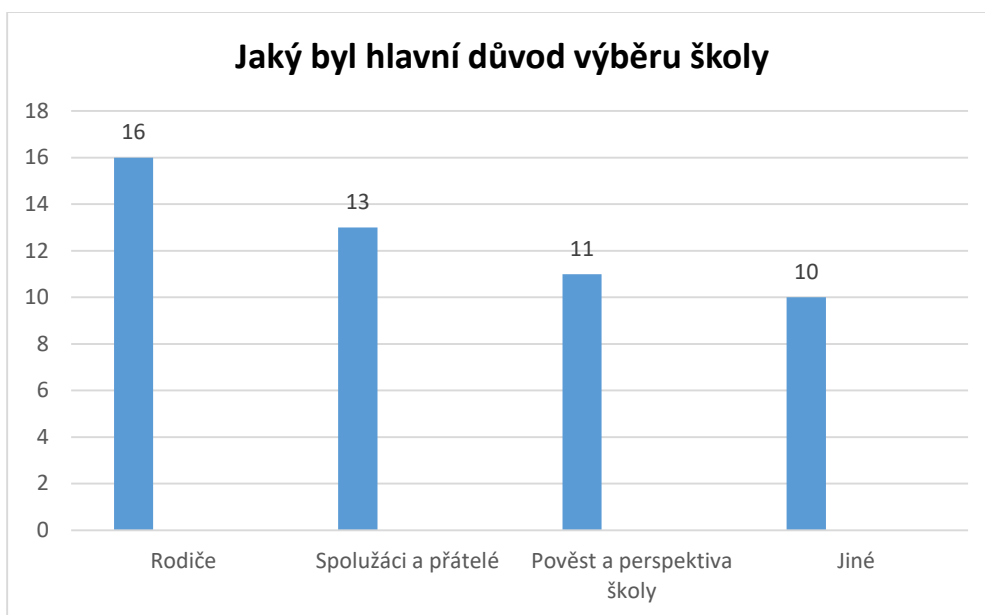
Otázka č.1

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Dle průzkumu se ukázalo, že třídu ve větší míře navštěvují žáci ve věku 17 a více let. Je to dané, také tím, že na odborná učiliště šli žáci po ukončení základní školy.

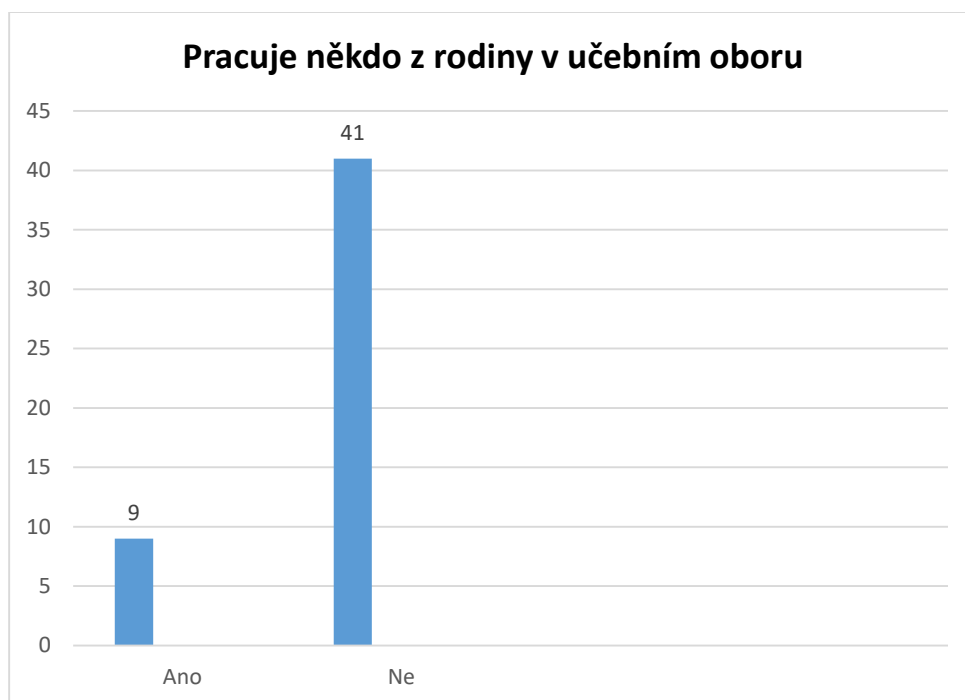
Otázka č.2

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Největší motivací při výběru školy se dle dotazníku ukázal největší vliv rodičů. Což může mít různé odůvodnění, například, že obor se dědí z generace na generaci nebo rodiče v daném oboru vidí perspektivu a budoucí uplatnění na trhu práce. Vliv spolužáků a přátel se ukázal jako druhý nejčastější vliv při výběru školy. Aspektem může být, že spolužáci se znají ze základní školy a jejich přátelství je obrovské. Perspektiva a pověst školy žáky motivoval až na třetím místě. Důvodem toho může být, že škola, kterou si žák vybral, nemusí mít dlouholetou tradici a obory které škola nabízí, nemusí být pro žáky perspektivní a zajímavý. Jiný důvod výběru školy uvedlo 10 dotázaných žáků. Důvodem může být i malý výběr škol v okolí bydliště žáka anebo možnost výběru. Například, že vybraná škola může být jedinou školou v okolí.

Otázka č. 3

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

U devíti z dotazovaných žáků bylo zjištěno, že v daném oboru, který žák studuje, již někdo z rodiny pracuje. Tento vliv měl velký vliv při výběru školy. V některých rodinách se řemeslo dědí z generace na generaci. U 41 dotázaných žáků bylo zjištěno, že v jejich oboru nikdo nepracuje, což může mít vliv i to že rodiče nechali žákovi při výběru volnou ruku výběru anebo se odborná škola v okolí nenachází.

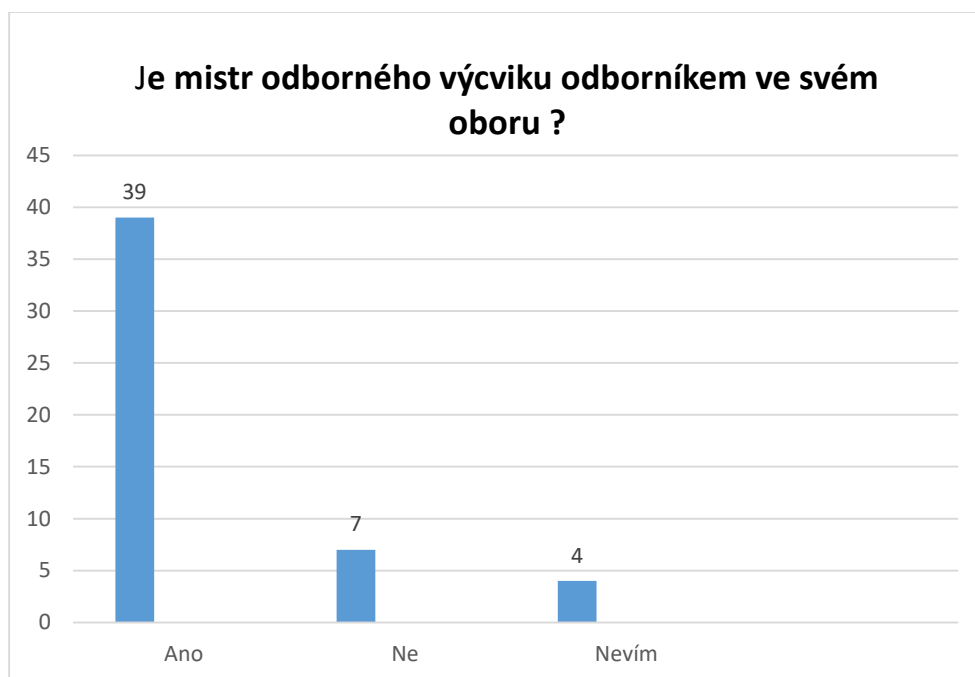
Otázka č. 4

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Motivace žáků pro výběr školy byl hlavním nástrojem odbornost a zkušenost mistrů odborného výcviku což uvedlo 26 žáků. Škola má vynikající a odborné mistry, což dokazují také každoročně na soutěžích středních odborných učilištích, kde mistři odborného výcviku společně se svými žáky dosahují vynikajících výsledků. Místo výběru praxe je také důležitý a pro některé žáky může být motivací. Školy své odborné praxe vykonávají buď v dílnách přímo areálu školy, nebo u některých smluvených partnerů, což pro žáka může mít i výhody, jelikož po ukončení studia se může u firmy ucházet o zaměstnání anebo větší finanční ohodnocení. Osobní setkání žáka s vyučujícími je další důležitou součástí výběru školy. Každý učitel má svou pověst, a pokud se žák s učitelem potká přímo a proběhne mezi nimi rozhovor, může si každý žák udělat dojem z učitele sám.

Otázka č. 5

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Aby byl mistr odborného výcviku odborníkem je velice důležité. Žákům předává informace, učí je, ale hlavně vše co se naučí v teoretické části, převede do praktického vyučování. Proto by to měl být někdo, kdo řemeslu rozumí a je to profesionál. Zda je mistr odborníkem ve svém oboru, odpovědělo 39 dotázaných žáků, což je naprostá většina a je zde vidět, že plno žáků svému mistrovi věří a plně důvěřuje. U 7 žáků bylo zjištěno, že si myslí, že mistr odborného výcviku není mistrem ve svém oboru. Nemusí to znamenat, že by svému mistrovi žáci nevěřili, ale spíše, že se neprobíralo těžší učivo, kde by bylo složitější žákům cokoliv vysvětlit a kde by mistr mohl ukázat a předat své znalosti.

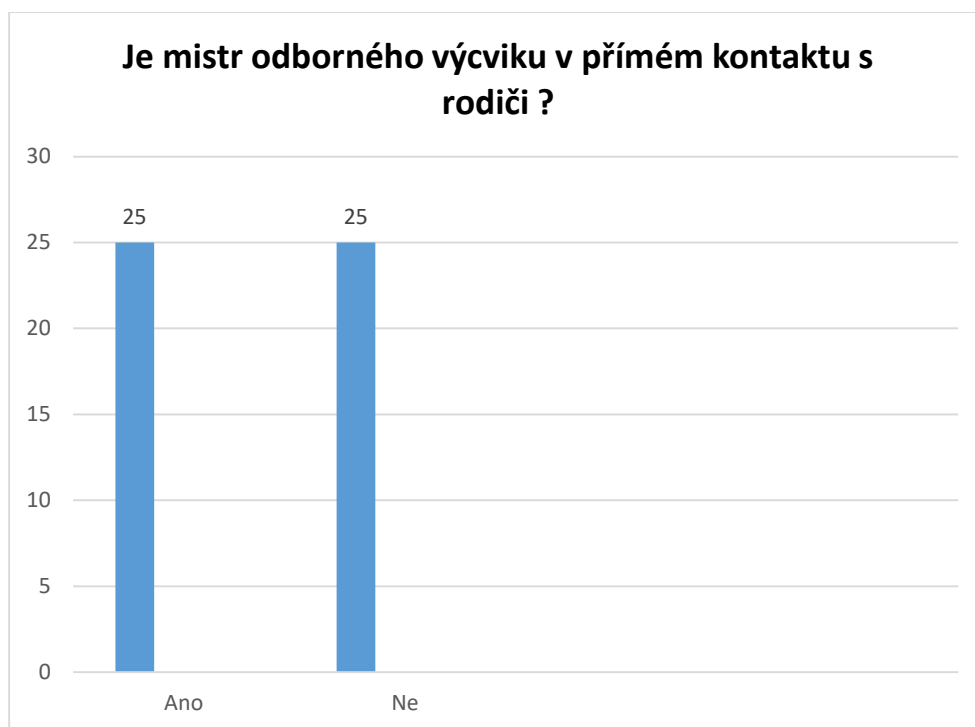
Otázka č. 6

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Každý mistr odborného výcviku se drží daných osnov, ale také se snaží předat žákům své znalosti a zkušenosti z dlouholeté praxe, což si myslí 41 dotazovaných žáků. Škola žáky naučí teorii, ale jak se říká praxe, dělá mistra. Výkon praxe je pro rozvoj žáka velmi důležitá, a pokud mistr odborného výcviku může žáka naučit i něco nad rámec a více ho motivovat je to nejlepší co může mistr žákovi předat.

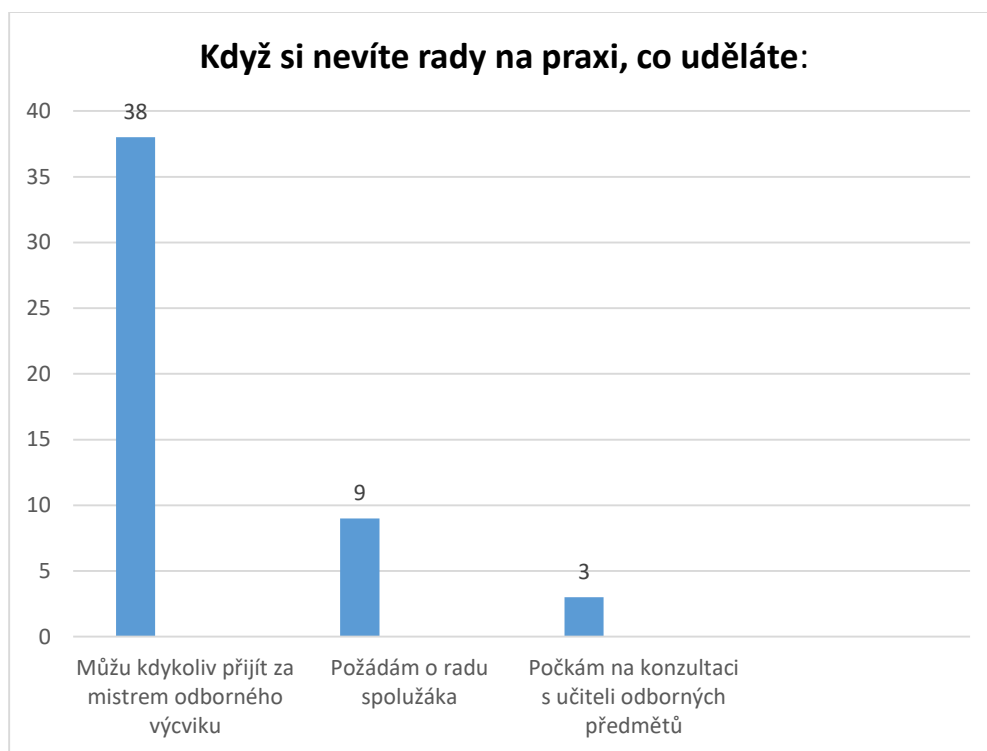
Otázka č. 7

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Kontakt rodiče s učiteli a mistrem odborného výcviku je velmi důležitá. Učitel a mistr odborného výcviku při komunikaci s rodiči může žáky chválit a motivovat je k lepším výsledkům a rozvoji při volbě budoucího povolání. Učitel se také může při konzultaci s rodiči dovědět více o svém žákovi (např. jaká je momentální sociální situace anebo zdravotní stav). Dále s rodiči konzultují prospěch a případné možnosti sebevzdělávání a pracovní možnosti (da si žák vybral správný učební obor).

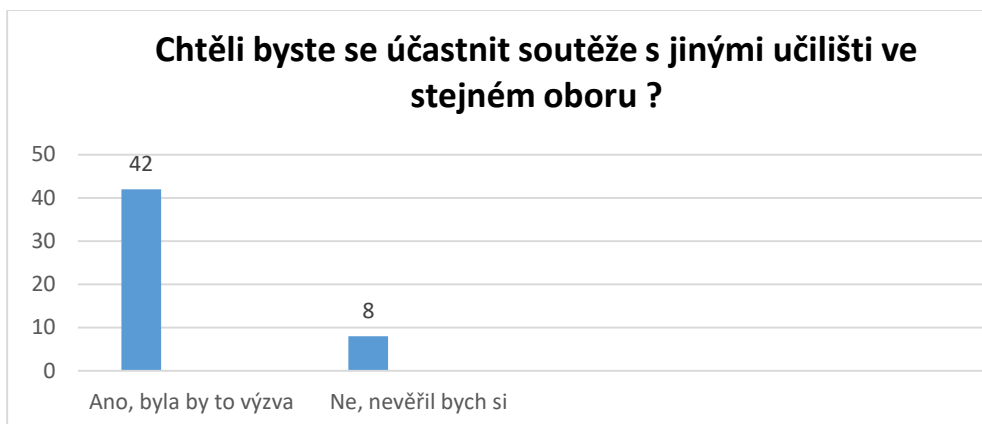
Otázka č.8

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Důvěra v mistrovi odborného výcviku je důležitá. Žáci vědí, že když si nebudou vědět s ničím rady, můžou kdykoliv přijít. U některých žáků může převažovat strach a stud. Bojí se zeptat před ostatními žáky, aby si nepřipadali hloupě, což tento pocit je vcelku zbytečný, hlavně v prvním ročníku, jelikož se všichni žáci s látkou seznamují. Úplnou důvěrou a o pomoc by se nebálo říct 38 dotázaných žáků. 9 dotázaných se raději o pomoc zeptá svého spolužáka. Což může být právě převažující stud mezi žáky se nahlas zeptat mistra odborného výcviku. Pouze 3 žáci, by se zeptali učitele odborných předmětů. Důvodem nemusí být nedůvěra v mistra odborného výcviku, ale spíše ostýchavost anebo nechtějí před ostatními spolužáky vypadat neznale.

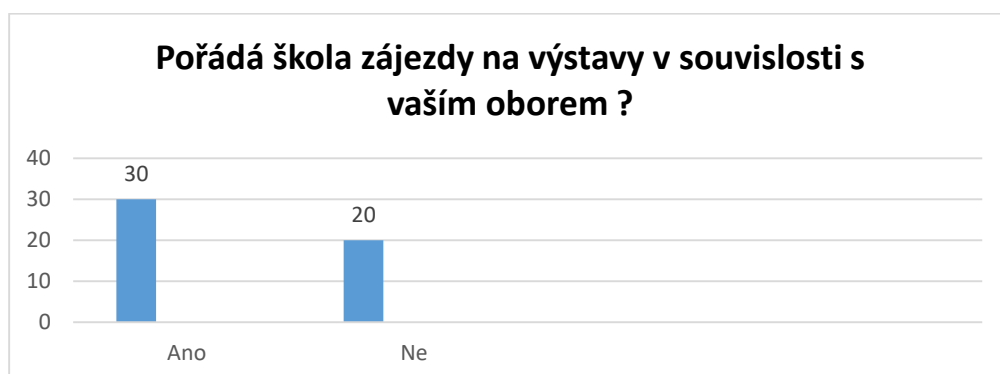
Otázka č. 9

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Soutěže školy nejen ve stavebnictví, ale i v různých odvětví pořádají každý rok. Školy, zde předvádějí své výrobky, ale také zručnost svých žáků. Na dotaz, zdali, by se žáci chtěli zúčastnit takovéto soutěže, odpověděla přímá většina a to 42 dotázaných, že ano. Pro většinu by to byla výzva a mohli by předvést své umění a vše co se ve škole na odborné praxi naučili. Jen 8 dotázaných by se soutěže nezúčastnilo a to z důvodu, že se nevěří, ale od toho je tu mistr odborného výcviku, který by žáky s menším sebevědomím namotivoval. Tyto soutěže mají a úkol mimo jiné motivovat žáky k lepším výkonům a k ukázkám, jak se některé věci dělají jinde jinak a že každý výrobek může mít i jiný technologický postup.

Otázka č. 10

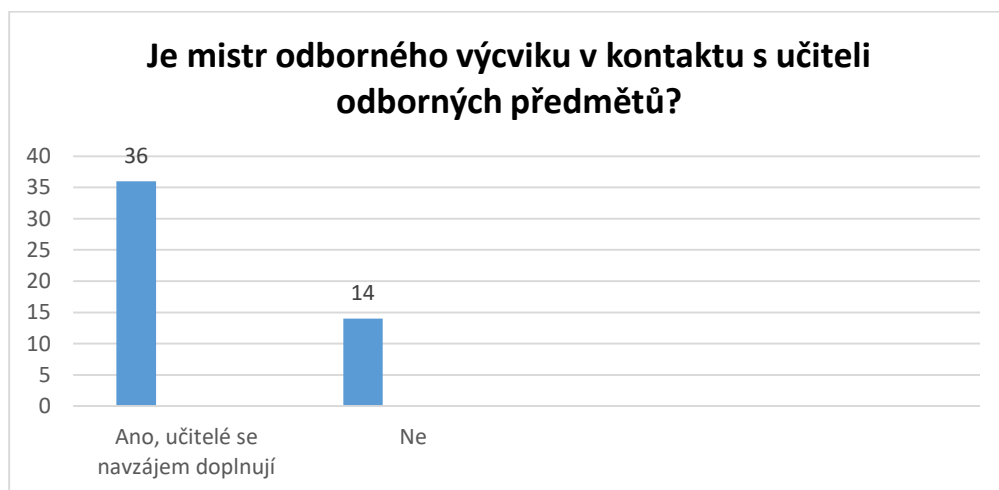
Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Výstavy související s učebním oborem mají a hlavní úkol předvést novinky na trhu, nové technologické postupy a velký výběr nabídek a uplatnění v oboru pro studenty. Což také může vést k velké motivaci žáků v zájmu o obor. Jednou největších výstav i pro školy se stavebním zaměřením se pořádá každý rok v Praze a v Brně. Výstavy jsou známé pod názvem FOR Arch.

Zdroj: <https://www.tzb-info.cz/docu/clanky/0211/021177o1.jpg>

Otázka č. 11

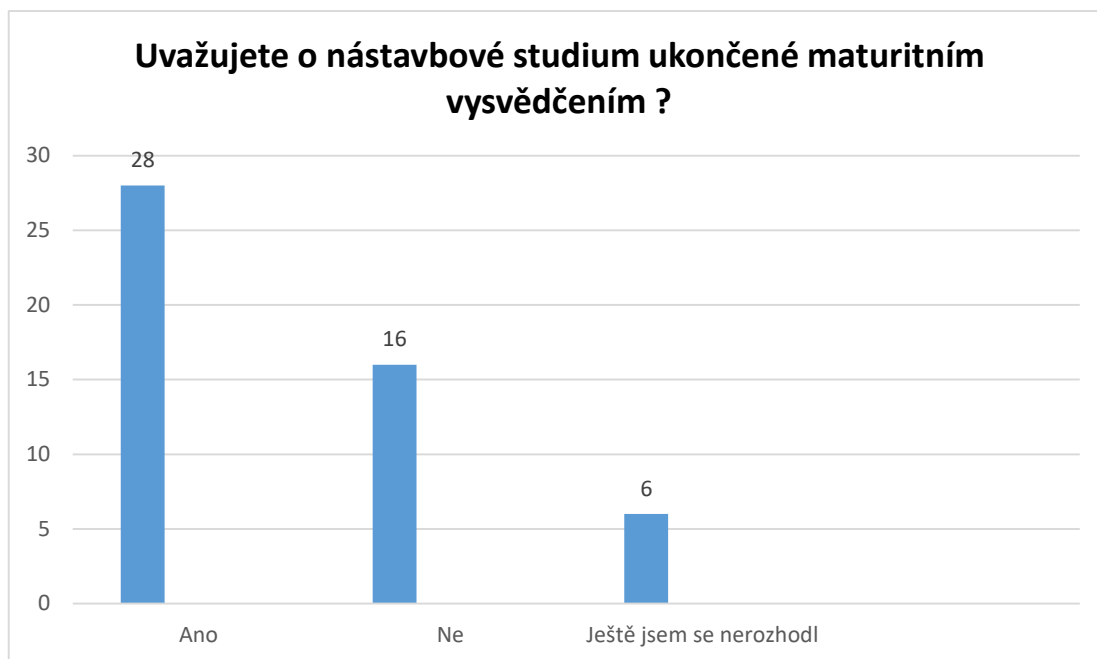

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Spolupráci mistra odborného výcviku a učitelů odborných předmětů si naprostá většina dotázaných žáků myslí, že učitelé spolu spolupracují a navzájem se doplňují. Spolupráce mezi mistrem odborného výcviku a učitelé se nazývají mezipředmětové vztahy.

14 dotazovaných žáků si myslí, že praktická a teoretická část spolu navzájem nespupracují a nemají na sobě návaznost. V praktickém vyučování se žáci snaží názorně vyzkoušet právě učivo, které se v teoretické části naučili.

Otázka č. 12

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

O nástavbovém studium, které je zakončeno maturitním vysvědčením uvažovalo 28 dotazovaných žáků. 16 žáků odpovědělo, že ne a postačí jim výuční list. Malá část žáků a to celkem 6 není v tuto dobu ještě rozhodnuto. Impulsem pro nástavbové studium, může mít mnoho podob. Vliv rodičů, zájem o studijní obor, ale také motivace učitele či mistra odborného výcviku. Dnešní tříleté obory jsou zakončené pouze výučním listem a proto je dobré když si žák pokud se o obor chce v budoucnu více zajímat rozšířit své vzdělání nástavbovým oborem, který je ukončen maturitní zkouškou.

13 Závěr

Bakalářská práce na téma: Podíl učitele praktického vyučování na zvyšování motivace a zájmu o obor, se zabývala motivací žáků na střední škole. V teoretické části byly obecné informace o motivaci a přípravě na budoucí povolání. Motivace jako obecný pojem obecně, motivace učení a motivace v praxi. Dále bylo zaměřeno na vyučovací metody a formy výuky.

Z praktické části jsem se dozvěděl mnoho pozitivních faktorů. Jsem moc rád, že jsem si vybral studijní obor, který jsem sám studoval. Velkou motivací pro žáky byl i výběr, kde se praxe koná, jelikož v prostorách mimo školu, je pro žáky uvolňující i z pohledu, že se dostanou i mimo prostory školy. Finanční odměna byla také velkým motivačním aspektem. Dále bylo jisté, že někteří žáci si obor vybrali důvodu, že jeden s rodičů nebo z příbuzných tento obor také vystudoval. Těší mě to o to víc, že v mém případě to bylo stejné, když se můj otec vyučil tesařem a já jsem mol pokračovat.

Zjištěno bylo, což je moc pozitivní, že mnoho studentů svým učitelům a mistrům v odborného výcviku důvěřuje. Důvěra mezi žáky a vyučujícím se velmi důležitá.

Žáci také navštěvují různé výstavy spojené s jejím učebním oborem, což se ukázalo a hodnotilo velice kladně, jelikož žáci zde získávají různé informace o svém oboru a také je to motivuje k lepším pracovním výkonům.

V neposlední řadě bych vyzdvihl komunikaci. Komunikace je důležitá nejen v rámci mezipředmětových vztahů, ale hlavně mezi učitelem odborného výcviku, učiteli a žáky. Z výsledků vyplynulo, že když mají učitelé odborného výcviku mnoho informací o žácích, mohou mezi sebou lépe spolupracovat a žáci kdykoliv můžou přijít za učitelem odborného výcviku i s problémy mimo odborný výcvik. Důležitá je ochota učitelů odborného výcviku, kteří se žákům věnují právě i mimo odborný výcvik. Je tedy potřeba klást důraz na komunikaci, která je velmi důležitá pro dostatečnou motivaci lidí. Komunikace je základem k úspěchu. Je potřeba táhnout za jeden provaz a motivovat nejen sebe, ale i lidi kolem sebe.

14 Seznam použitých zdrojů

ČÁP, Jan – MAREŠ, Jiří: Psychologie pro učitele, 2. vydání, Praha, Portál 2007, 656 str., ISBN: 978-80-7367-273-7

HRABAL, Vladimír - MAN, František – PAVELKOVÁ Isabela: Psychologické otázky motivace ve škole. 2. vydání, Praha, SPN 1989, 233 str., ISBN 80-04-23487-9.

PAVELKOVÁ, Isabella: Motivace žáků v učení, Perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci, 1. vydání, Praha, vydala Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta 2002, str. 248, ISBN: 80-7290-092-7

PATERSONOVÁ, Kathy: PŘIPRAVIT, POZOR, učíme se!, 1. vydání, Praha, Portál 1996, 104 str., ISBN: 80-7178-102-9

15 Seznam příloh

Dotazník:

1. Váš věk:

Vyberte jednu odpověď:

- a) 15
- b) 16
- c) 17 a více

2. Jaký byl hlavní důvod výběru školy

Vyberte jednu odpověď:

- a) Rodiče
- b) Spolužáci, přátelé
- c) Pověst a perspektiva školy
- d) Jiná...

3. Pracuje někdo z rodiny ve vašem učebním oboru

Vyberte jednu odpověď:

- a) Ano a kdo?
- b) Ne

4. Který motivační program se vám nejvíce na škole líbí?

Vyberte jednu odpověď:

- a) Osobní setkání s profesory
- b) Finanční odměna za praxi
- c) Odbornost a zkušenost mistrů odborného výcviku
- d) Výběr praxe (místo)

5. Myslíte si, že mistr odborného výcviku je odborníkem ve svém oboru?

Vyberte jednu odpověď:

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

6. Máte pocit, že se vás mistr odborného výcviku snaží naučit více i mimo danou osnovu?

Vyberte jednu odpověď:

- a) Ano
- b) Ne

7. Je mistr odborného výcviku v přímém kontaktu s rodiči?

Vyberte jednu odpověď:

- a) Ano
- b) Ne

8. Když si nevíte rady na praxi, co uděláte:

Vyberte jednu odpověď:

- a) Můžu kdykoliv přijít za mistrem odborného výcviku a bez problémů mi vše vysvětlí
- b) Počkám na konzultaci s učiteli odborných předmětů
- c) Požádám o radu spolužáka

9. Chtěli byste se účastnit soutěže s jinými učiteli ve stejném oboru?

Vyberte jednu odpověď

- a) Ano, byla by to výzva
- b) Ne, nevěřil bych si

10. Pořádá škola zájezdy na výstavy v souvislosti s vaším oborem?

Vyberte jednu odpověď

- a) Ano
- b) Ne

11. Je mistr odborného výcviku v kontaktu s učiteli odborných předmětů?

Vyberte jednu odpověď:

- a) Ano, učitelé se navzájem doplňují
- b) Spíše ne

12 Uvažujete o nástavbové studium ukončené maturitním vysvědčením?

Vyberte jednu odpověď:

- a) Ano
- b) Ne
- c) Ještě jsem se nerozhodl

